

Gniezno, 14 czerwca [14]13

Król Władysław [Jagiello] pisze do rady miasta Elbląga i jego mieszkańców zaprzeczając oskarżeniom, które krzyżacy głoszą wobec króla Czech Wacława [Luksemburskiego] i innych władców chrześcijańskich o to, że on i [wielki] książę litewski Witold [Kiejstutowicz] nie przestrzegają postanowień zawartego pokoju oraz wyroków króla rzymskiego [i węgierskiego] Zygmunta [Luksemburskiego] oraz dążą do zniszczenia zakonu krzyżackiego. Wyroków króla Zygmunta nie przestrzegają za to krzyżacy, odmówili także przyjęcia subarbitra wyznaczonego przez niego [tj. Benedykta Makraia]. Nie przestrzegają wolności handlu, utrudniając [polskim] kupcom działalność [w Prusach], łamią również inne postanowienia pokoju, czyniąc liczne nieprawości i prowokując króla do wojny.

Oryg.: GSPK, XX. HA, OBA, nr 1953, pap., lac., wym. 312 × 220 mm, zaplamienia i przetarcia, dziewiętnastowieczna notatka archiwalna o dacie rocznej listu: 1413, in dorso resztki zamykającej list pieczęci wystawcy w czerwonym wosku (wosk przez papier, wnioskując z wymiarów chodzi tu o pieczęć Władysława Jagielly o śr. 28 mm; zob. Gumowski *Pieczęcie*, s. 14, 15, nr 16; *Pieczęcie*, s. 14; *Hlebionek Katalog*, s. 105, 106), kustodii i papierowego paska zabezpieczającego pieczęć brak, nowożytna notatka o treści listu w j. niem., stara sygnatura archiwalna, podklejenie prostokątnym białym paskiem papieru, prostokątna pieczęć archiwum królewskiego.

Wyd.: CDL, s. 164, 165.

Reg.: RHD 1/1, nr 1953.

Adres [in dorso]: ^aFamosis et providis viris magistro civium, consulibus | et incolis civitatis Elbingensis¹.

Wladislaus Dei gracia rex Polonie Lytthuanieque | princeps supremus et heres Russie etc.

^bFamosi et providi nobis dilecti! Noveritis, quod magister generalis Cruciferorum² per certos nuncios suos nuper a nobis terminum | convencionis et placitorum postulavit, cui, ut inter nos pacis comoda nutrentur et omnis inquietudinis dispendia | tollerentur, consensus prebuimus, postquam autem prefati nuncii obtenta licencia a nobis cum nostra^c responsiva recesissent, | illico rumor ad aures nostras pervenit, quomodo magister et Ordo predicti de nobis coram serenissimo principe domino Wenceslao rege Bohemie etc.³, fratre nostro dilecto, et aliis principibus Christianis adversum nos et preclarum principem dominum Alexandrum alias Witowd |fre| ducem Littwanie⁴, fratrem nostrum carissimum, querulantur, asserentes nos pacis federa inter nos et Ordinem violasse et nolle sentenciis domini Sigismundi Romanorum et Hungarie regis etc.⁵, fratris nostri carissimi, obedire, prout se compromisso astrinximus qualiterque in exterminum Ordinis ipsorum et eorum excidium totis machinaremur conatibus ceterisque iniuriarum oneribus cottidie eos gravaremus. Novit Deus et experientie hec fide poterit demonstrari, quo semper pacis federa et sentencias domini Sigismundi regis prefati fideliter et absque omni forum lesione vel offensa servamus et servare non cessamus et adhuc forum finem, que inter nos et prefatum magistrum et Ordinem pendent indecisa ab ipso domino Sigismundo, expectamus, sed ipsi magister et Ordo sentenciis huiusmodi, de quibus nos arguunt, soli stare contempserunt. Nam et subarbitrum ipsius domini Sigismundi⁶, nobis utrobique per ipsum deputatum, recusarunt, et quod multipliciter pacis federa contracta offenderint, variis nos iniuriis conturbando clare constat, cum mercatores nostros ad terras ipsorum causa negociacionis accedentes perimendo et privando, tum alia adversa in eis perpetrando, que longo sermonis tractatu vix possent explicari et ecce de propriis debitis nos accusant, sed quis ex ex nobis huic culpe subiaceat

poteritis arbitrari. Testis est nobis Altissimus, quod libenter et cum pleno mentis desiderio a gweris vellemus subportari et pacem, quam semper prosequimur, tota devocione commitari, sed ipsi invitos nos volunt ad eas provocare, a quibus volumus constanter abstinere, nec eis aliquatenus consentire, nisi inevitabili necessitate ad id per eos arceremur, premissa autem non in vim querelarum intimamus, sed ut agnoscatis nos ad pacis semper amplexus convolare et bellorum odire ac prosequi inquietem. Datum Gnezne feria quarti [s] infra octavas festi Pentecostes anno Domini etc. tredecimo.

Relacio domini Donyń prepositi sancti Floriani Cracoviensis | Regni Polonie vicecancellarii etc.⁷

^a Inicjał wysokości ok. 15 wersów.

^b Inicjał wysokości ok. 18 wersów.

^c Wyraz napisany na razurze, pierwotny wyraz niemożliwy do odczytania.

¹ Elbląg (niem. Elbing), miasto, gmina loco, powiat elbląski, woj. warmińsko-mazurskie, w państwie krzyżackim był siedzibą komturii.

² Henryk von Plauen, komtur nieszawski 1402–1407, komtur świecki 1407–1410, wielki mistrz zakonu krzyżackiego 1410–1413, komtur pokrzywieński 1413–1414, prokurator w Lochstädt (Pawłowie) 1429, zm. 1429 (Hochmeister, s. 114–117; Jähnig, s. 289, 307, 309; Heckmann, s. 151, 319, 350, 410, 462, 575).

³ Wacław IV Luksemburski, syn cesarza rzymskiego Karola IV, starszy i przyrodni brat cesarza Zygmunta Luksemburskiego, król rzymski i niemiecki 1378–1400, król czeski 1378–1419, książę Luksemburga 1383–1419 (J. Spéváček, Václav IV. 1361–1419. K předpokladům husitské revoluce, Praha 1986).

⁴ Witold Kiejstutowicz, syn księcia trockiego i wielkiego księcia litewskiego Kiejstuta, książę grodzieński, brzeski, suraski, drohiczyński, wołkowyski, kamieniecki, 1392–1401 namiestnik króla Władysława Jagiełły na Litwie 1392–1401, potem wielki książę litewski, zm. 1430 (J. Nikodem, Witolda wielki książę litewski (1354 lub 1355 – 27 października 1430, Kraków 2013, tam zebrana starsza literatura przedmiotu).

⁵ Zygmunt Luksemburski, syn cesarza Karola IV Luksemburskiego i Elżbiety Pomorskiej, elektor brandenburski od 1378, król węgierski od 1387, król niemiecki od 1410, książę Luksemburga od 1419, król włoski od 1431, cesarz rzymski od 1433, król czeski od 1419, zm. 1437 (J.K. Hoensch, Kaiser Sigismund. Herrscher an der Schwelle zur Neuzeit (1368–1437), München 1996; S. Wefers, Das politische System Kaiser Sigmunds, Stuttgart 1989; Sigismund von Luxemburg. Ein Kaiser in Europa, hrsg. von M. Pauly und F. Reinert, Mainz 2006; Kaiser Sigismund (1368–1437). Zur Herrschaftspraxis eines europäischen Monarchen, hrsg. K. Hruza, A. Kaar, Wien–Köln–Weimar 2012).

⁶ Benedykt Makrai z Csúcs, student uniwersytetu praskiego 1383–1387, magister sztuk tamże, następnie na uniwersytecie wiedeńskim, paryskim i padewskim, licencjat obojga praw, od 1408 w służbie Zygmunta Luksemburskiego, 1412–1414 wyznaczony przez Zygmunta Luksemburskiego subarbiter w polsko-krzyżackim procesie polubownym, świecki gubernator biskupstwa egerskiego 1420–1421 (W. Sieradzan, Misja Benedykta Makraia w latach 1412–1413. Z dziejów pokojowych metod rozwiązywania konfliktów międzypaństwowych w Europie Środkowo-Wschodniej w późnym średniowieczu, Malbork 2009, s. 21–31).

⁷ Donin ze Skrzyńska i Wistki h. Łabędź, pisarz królewski od 1404, sekretarz królewski 1410–1412, podkanclerzy Królestwa Polskiego 1412–1418, prałat i kanonik licznych kapituł (PSB 5, s. 471, 472; UC, s. 51, 106, 203; SułkowskaDokumenty, s. 209, 210; KrzyżaniakowaKancelaria, s. 63–68; M. Czyżak, Kapituła katedralna w Gnieźnie w świetle metryki z lat 1408–1448, Poznań 2003, s. 323–324).